

Talousarvion täytäntöönpano-ohjeet vuodelle 2024

1. Yleistä

Kuntalain mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Kuntakonsernia johdetaan kokonaisuutena ja kuntakonsernin kokonaisuus otetaan huomioon. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi. Kunnanvaltuusto on 4.12.2023 hyväksynyt taloussuunnitelman vuosille 2024–2026.

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidystä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Vuonna 2024 vuosikate on noin 5,6 milj. euroa ja tilikauden alijäämäksi on muodostumassa 1,1 milj. euroa. Kumulatiivista ylijäämää vuoden 2024 lopussa olisi noin 16,0 milj. euroa, mikäli vuoden 2023 tulosennuste toteutuu ja talousarvio 2024 toteutuu laaditulla tasolla. Kunnan kumulatiivisen ylijäämän arvioidaan olevan 13,6 miljoonaa euroa suunnittelukauden lopussa. Sote-uudistuksen rahoitusmallin mukainen valtionosuuksien jälkikäteistarkastus lisää kunnan taloudellisia paineita. Ennusteiden mukaan valtionosuudet laskevat merkittävästi suunnitelmavuosien 2025–2026 aikana. Näin ollen kunnan on jatkettava menokasvun hillitsemistä suunnitelmavuosina. Talouden tasapaino edellyttää toimintamenojen maltillista kehitystä pidemmällä aikavälillä.

Kunnan investoinnit ovat olleet historiallisen korkeat viime vuosina. Vuoden 2024 investointitaso on noin 3,9 milj. euroa ja koko taloussuunnittelukausi noin 12,3 milj. euroa. Kunnan nettolainamäärä kääntyy laskuun noin 2,3 miljoonalla eurolla. Lainamäärä asukasta kohden on noin 3 880 euroa suunnittelukauden lopussa.

Talouden tasapainottamista tulee jatkaa tulevina vuosina terveen ja kestäväen kuntatalouden turvaamiseksi. Kestävä ja terve kuntatalous on elinehto kaikelle kunnan toiminnalle ja palveluiden jatkuvuudelle. Kuntastrategian mukaisesti tavoittelemme riittävän kumulatiivisen ylijäämän säilyttämistä ja vuosikatteen riittävyttä poistoihin kuntakonsernin tasolla. Toimintakate kääntyy laskuun talousarviovuonna 2024, mutta kasvaa taas vuodesta 2025 alkaen te-uudistuksen astuessa voimaan. Toimintakate pienenee -1,7 % vuonna 2024, vuonna 2025 toimintakatteen arvioidaan kasvavan 5,5 % ja vuonna 2026 1,9 %. Toiminnan liikkumavara supistuu huomattavasti sote-uudistuksen toteutumisen myötä. Kaikkia talousarvion toteuttamiseen osallistuvia tahoja kehoitetaan heti alkuvuodesta alkaen toimimaan niin, että taloudellinen tulos vuonna 2024 toteutuisi talousarvion mukaisesti.

2. Talousarvion sitovuus

Talousarvioon merkityt menot ja tulot sisältävät sekä ulkoiset että sisäiset menot ja tulot. Valtuusto määrittää tulosalue kohtaiset toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet, jotka ovat toimielimiin nähden sitovia. Tulosalue jakaantuu kahteen tai useampaan tulosyksikköön. Nämä ovat toimielimen alaisia kokonaisuuksia, joiden välillä toimielin voi tehdä tarvittavia muutoksia, kuitenkin tulosalueen kokonaistavoitteet huomioon ottaen. Toimielimet vahvistavat tulosyksiköille tehtävän mukaiset alemman tason tavoitteet käyttösuunnitelmilla.

Talousarvio sitoo toimielintä käyttötalouden osalta tulosalueittain ja sitovuus koskee tavoitteita sekä tulosalueen toimintakatetta (netto).

Investointien osalta valtuustoon nähden ovat sitovia:

- Investointiosan investointimenot
 - o maan osto
 - o talonrakennus
 - o kunnallistekniikka
 - o kaukolämpölaitos
 - o vesihuoltolaitos
 - o irtain omaisuus

Investointiosan projektit ovat lautakuntaan nähden sitovia.

Tämä tarkoittaa talousarviomuutosten osalta sitä, että

1. Talousarviosta poikkeaminen vuositasolla edellyttää valtuuston hyväksyntää.
2. Talousarviomuutoksen yhteydessä on esitettävä selvitys muutoksen vaikutuksesta muihin osatekijöihin, esimerkiksi toimintatavoitteisiin.

Sitovuustason sisällä määrärahojen käyttö voi poiketa tilitasoisesta käyttösuunnitelmasta, paitsi palkkauksen ja niiden sivukulujen osalta. Näiden käyttämistä muuhun tarkoitukseen ei saa tehdä ilman kunnanhallituksen lupaa.

3. Talousarvion käyttösuunnitelma

Toimielimet hyväksyvät talousarvioon perustuvat käyttösuunnitelmat tulosyksikölle. Tulosyksikön käyttösuunnitelmassa tulee hyväksyä toiminnalliset tavoitteet, määrärahat ja tuloarviot sekä investoinnit. Käyttösuunnitelmat tulee hyväksyä pääsääntöisesti vuoden ensimmäisessä kokouksessa.

Käyttösuunnitelmapäätös muodostuu ao. yksikön toimintojen, määrärahojen ja -tuloarvioiden toteutumista koskevista tavoitteista siten, että ne eivät ole ristiriidassa valtuuston asettamien tavoitteiden kanssa. Käyttösuunnitelmassa on otettava huomioon valtuuston määrärahoihin hyväksymät erilliskohdennukset ja toimintatavoitteiden muutokset. Käyttösuunnitelmia vahvistettaessa on huomioitava myös valtuuston hyväksymät lausumat.

Siirrettäessä käyttösuunnitelman muutoksella osamäärärahoja tulosityksiköltä toiselle on siirrot kohdennettava tileille. Käyttösuunnitelmien hyväksymispäätöksistä on toimitettava jäljennökset pääkirjanpitäjälle. Tämä koskee myös talousarvion tarkistamisten jälkeen tarkistettuja käyttösuunnitelmia. Ajan tasalla oleva toteutumisvertailu saadaan vasta kun muutokset on viety tilitasolla talousarvioon.

4. Talousarvioraportointi ja talousarviomuutokset

Talousarvion toteutumisesta raportoidaan kunnanhallitukselle ja edelleen kunnanvaltuustolle seuraavan aikataulun mukaisesti:

	1/2024	2/2024	3/2024
Raportointiajankohta	31.3.2024	30.6.2024	30.9.2024
Lautakuntien käsittely viimeistään	30.4.2024 mennessä	21.8.2024 mennessä	31.10.2024 mennessä
Kunnanhallitus, kokous	6.5.2024	26.8.2024	marraskuu
Kunnanvaltuusto, kokous	13.5.2024	syyskuu	marraskuu

Lautakuntien käsittelyaikataulut tulee huomioida vuoden 2024 kokousaikoja suunnitellessa. Osavuosisiraportteissa 1/2024 ja 3/2024 raportoidaan talouden toteutumisesta. Osavuosisiraportissa 2/2024 raportoidaan talouden ja tavoitteiden toteutumisesta. Kunnanhallitukselle raportoidaan edellisen lisäksi kunnan talouden ja toiminnan tilanne kuukausittain kunnanhallituksen kokousten yhteydessä. Talouden toteutumista on arvioitava kokonaisvaltaisesti ja ajantasaisesti. Poikkeamiin on reagoitava heti ja niistä on raportoitava välittömästi. Kiireelliset, rahamääräisesti merkittävät talousarviomuutokset tulee saattaa erillisenä valtuuston käsiteltäväksi, mikäli muutosten esittäminen ei ajallisesti sovellu raportointiin yhteyteen. Kaikki talousarviomuutokset on saatettava valtuuston käsittelyyn talousarviovuoden aikana. Talousarviomuutoksia esitettäessä, osastojen tulee ensisijaisesti kattaa tarvittavat määrärahat oman toimielimen sisältä.

Organisaatiomuutoksen mukainen talousarviorakenne valmistellaan kevään aikana kunnanvaltuustolle. Osavuosisiraportin 2/2024 yhteydessä tehdään tarvittavat talousarviomuutokset uuden 1.7.2024 voimaan astuvan organisaatorakenteen mukaiseksi. Taloushallinto antaa osastoille täydentäviä ohjeita toisen osavuosisiraportin valmistelua varten. Toimielimien tulee käsitellä uuden talousarviorakenteen mukaiset laskujen hyväksyjät kesäkuun loppuun mennessä.

Osastopäälliköt vastaavat johtamiensa alueiden talousarvioseurannan toteuttamisesta ja vastuutuksesta. Jokaisen tulosityksikön tulee olla sitoutunut vastuulliseen ja taloudellisiin vaikutuksiin huomioivaan toimintaan ja päätöksentekoon.

5. Irtaimistohankinnat ja hankintarajat

Käyttöomaisuuden aktivointiraja on 10.000 euroa. Hyödyke- ja hyödykeryhmäkohtaiset poistot lasketaan hallituksen päätöksen 17.12.2012 § 323 mukaisesti.

Hyödykekohtaiset arvonnisäverottomat hankintarajat ovat seuraavat:

- Investoinnit (pl. irtaimisto) 120.000 euroa ja
- Käyttötalousmenot ja irtaimen omaisuuden hankinnat 60.000 euroa, pois lukien
 - Sivistystoimen oppimateriaalihankinnat ja oppilaille tarkoitetut tietotekniikkavälineet, joissa hankintaraja on 90.000 euroa.

Näiden hankintarajojen puitteissa hankinnoista päättää kunnanjohtaja ja osastopäällikkö tai hänen määräämänsä tehtäväalueen tai tulosyksikön esimies. Edelleen delegointipäätökset on saatettava kunnanhallitukselle tiedoksi. Hankintarajat ylittävistä hankinnoista päättää ao. toimielin.

6. Maksuvalmius

Isoimmista investointien ja käyttötalouden laskuista on tiedotettava taloustoimistoa etukäteen maksuvalmiuden varmistamiseksi. Maksuvalmiuden osalta kaikki ilmoitettavat rahamäärät ovat arvonlisäverollisia ja maksuperusteisia. Muista maksuvalmiuden seurantaan liittyvistä toimenpiteistä taloustoimisto tiedottaa tarvittaessa erikseen.

7. Tulojen ja menojen käsittely

Kontiolahden kunnan päivitetty talousohje tulee voimaan 1.1.2024 ja talousohjeessa luvussa 4 on käsitelty tulojen käsittelyä ja luvussa 5 menojen käsittelyä. Kunnanhallitus päättää alitilittäjäoikeuksista vuosittain erillisellä päätöksellä.

Asiatarkastajien ja laskujen hyväksyjien rekisteriä pidetään taloustoimistossa. Toimielinten on vuosittain nimettävä henkilöt, jotka sen puolesta hyväksyvät tositteet, ellei hyväksyjää ole määrätty hallintosäännössä. Vastaanottajana/asiatarkastajana ja hyväksyjänä tulee olla eri henkilöt. Toimielinten päätökset hyväksyjistä ja tiedot vuoden aikana tapahtuvista muutoksista on toimitettava laskentasihteerille.

Jokaiselle laskujen asiatarkastajalle ja hyväksyjälle on määriteltävä sijainen ja poissaolot on järjestettävä siten, että laskujen asiatarkastus tai hyväksyminen onnistuvat ajallaan. Uusille henkilöille on anottava käyttöoikeudet ja samoin on muistettava ilmoittaa käyttöoikeuden lakkaamisesta. Tämä koskee myös muita käyttöoikeuksia.

Ostolaskut on käsiteltävä hyvissä ajoin. Erityisesti huomiota tulee kiinnittää useissa eri yksiköissä kiertävien laskujen sujuvaan ja nopeaan käsittelyyn. On tärkeää tarkistaa, että jokainen tiliöi kaikki omalle yksikölleen kuuluvat summat yhteisiltä laskuilta, jottei laskun kierto viivästy tiliöimättömien kustannusten takia. Useiden osastojen yhteisten laskujen käsittelyssä tulee tehdä yhteistyötä käsittelijöiden kesken, jotta laskut saataisiin mahdollisimman nopeasti kierrätyksestä reskontraan.

Laskujen määrämuodot ovat tiukat, laskujen asiatarkastajat ja hyväksyjät ovat velvolliset varmistamaan, että laskujen tiedot vastaavat niistä annettuja sääntöjä. Tarvittaessa toimittajalta on pyydettävä korjattu lasku,

mikäli vaaditut tiedot eivät ole näkyvissä tai ovat epäselvät. Laskujen määrämuoto-ohjeet johtuvat arvonlisäverotukseen liittyvistä vaatimuksista. Laskusta tulisi selvittää yksikköhinta ilman veroa ja veron määrä, sekä verokannat. Jos myynti on verotonta, josta on annettava lasku, viittaus vapautukseen tai säännökseen. Lisätietoja laskujen sisältövaatimuksista saa mm. verohallinnon internet-sivuilta (www.vero.fi).

Laskuja koskevat määrämuodot velvoittavat myös kuntaa saattamaan tiedot omassa laskutuksessa kuntoon. On huomattava, että kunnasta lähtevässä laskussa maksun saajana on Kontiolahden kunta ja kunnalle tulevassa laskussa maksajana on oltava Kontiolahden kunta. Vesilaitokselle saapuvissa laskuissa tulee saajana olla Kontiolahden kunta, vesihuoltolaitos.

8. Konserni

Kunnanvaltuusto määrittää kuntakonsernin keskeiset toiminnalliset sekä taloudelliset tavoitteet kunnan taloussuunnitelman yhteydessä. Kuntakonsernin toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet perustuvat kuntastrategiaan. Omistajaohjauksen tarkoituksena on, että kuntakonsernia ja kunnan muuta toimintaa johdetaan kokonaisuutena sekä otetaan huomioon kuntakonsernin kokonaisuus. Tytäryhteisöjen taloussuunnitelmien tulee perustua valtuuston niille asettamiin tavoitteisiin. Tytäryhteisön hallitus vastaa asianmukaisen taloudenhoidon järjestämisestä. Konsernijohto pyrkii tukemaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista.

Konsernijohto seuraa säännöllisesti tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuutta. Tytäryhteisöjen tulee antaa seurantaa varten kunnalle raportti sille asetettujen tavoitteiden toteutumisesta, toiminnan ja talouden kehitymisestä konsernijohtoon antaman aikataulun mukaisesti.

Konserniohjeen mukaan tytäryhtiöllä on myös velvollisuus hankkia kunnan kanta merkitykselliseen asiaan ennen päätöksentekoa.

kunnanjohtaja
Jari Tuononen

talousjohtaja
Minna Kuusela-Hurskainen

KONTIOLAHDEN KUNNANHALLITUS

